

INSPEKCJA
WETERYNARYJNA
**GŁÓWNY LEKARZ
WETERYNARII**

Warszawa, dnia 30 października 2024 r.

INSTRUKCJA

Głównego Lekarza Weterynarii

nr BP.0200.1.13.2024

w sprawie kontroli urzędowych Inspekcji Weterynaryjnej
przedsiębiorstw sektora mleczarskiego

Opracowano w:
Główny Inspektorat Weterynarii
Biuro Bezpieczeństwa Żywności Pochodzenia Zwierzęcego

Główny Inspektorat Weterynarii ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
tel.: (22) 623-20-88 fax: (22) 623-14-08 e-mail: wet@wetgiw.gov.pl www.wetgiw.gov.pl

SPIS TREŚCI:

I. PRZEDMIOT INSTRUKCJI	3
II. DEFINICJE I SKRÓTY	4
III. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA KONTROLI URZĘDOWYCH GOSPODARSTW POZYSKUJĄCYCH MLEKO	5
IV. SZCZEGÓLNE POSTĘPOWANIE W ODNIESIENIU DO GOSPODARSTW, KTÓRYCH SUROWE MLEKO NIE SPEŁNIA WYMAGAŃ	12
A. Postępowanie w przypadku przekroczenia kryteriów dla średniej geometrycznej LD lub LKS i braku naprawy sytuacji przez podmiot prowadzący gospodarstwo w okresie 3 miesięcy	12
B. Postępowanie w przypadku podejrzenia przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów dla pozostałości antybiotyków lub obecności substancji zakazanych	14
V. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA KONTROLI URZĘDOWYCH POM ..	17
VI. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA KONTROLI URZĘDOWYCH PRZEDSIĘBIOSTW PRZETWARZAJĄCYCH MLEKO LUB PRODUKTY MLECZNE	20
VII. URZĘDOWA WERYFIKACJA BADAŃ WŁAŚCICIELSKICH	24
VIII. SPOSÓB POBIERANIA, PAKOWANIA, OZNAKOWANIA I TRANSPORTOWANIA PRÓBEK DO BADAŃ W KIERUNKU LD, LKS, APL	31
IX. URZĘDOWE LABORATORIA ORAZ STOSOWANE METODY BADAWCZE	33
X. ZBIERANIE I PRZEKAZYWANIE WYNIKÓW BADAŃ URZĘDOWYCH	34
XI. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE	35

Niniejsza instrukcja (zwana dalej „instrukcją”) została wydana na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U z 2024 r., poz. 12) w celu ujednolicenia postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej przy prowadzeniu kontroli urzędowych w zakresie spełnienia przez przedsiębiorstwa spożywcze wymagań dotyczących higieny i bezpieczeństwa surowego mleka oraz produktów mlecznych.

Instrukcja została opracowana na podstawie aktów prawnych wymienionych w załączniku nr 1. Stosowanie instrukcji, jako aktu prawa wewnętrznego, nie może prowadzić do naruszenia tych przepisów.

I. PRZEDMIOT INSTRUKCJI

Instrukcja skierowana jest do powiatowych lekarzy weterynarii, którzy przeprowadzają kontrole urzędowe gospodarstw produkcji mleka, punktów odbioru mleka, przedsiębiorstw odbierających lub przetwarzających surowe mleko, jak również do wojewódzkich lekarzy weterynarii, którzy koordynują pracę powiatowych lekarzy weterynarii na obszarze województwa oraz są odpowiedzialni za wykonywanie urzędowych badań laboratoryjnych surowego mleka i produktów mlecznych w zakładach higieny weterynaryjnej. Celem instrukcji jest:

1) ujednolicenie sposobu postępowania powiatowych lekarzy weterynarii:

- a) przy sprawdzaniu przestrzegania wymagań przez gospodarstwa produkcji mleka,
- b) w odniesieniu do gospodarstw, których surowe mleko nie spełnia wymagań w zakresie liczby drobnoustrojów lub liczby komórek somatycznych oraz nie naprawiły sytuacji w okresie 3 miesięcy,
- c) w przypadku otrzymania powiadomienia o niezgodnym wyniku badań właścicielskich, wskazującym na możliwość przekroczenia w surowym mleku maksymalnych dopuszczalnych limitów pozostałości antybiotyków lub występowanie substancji zakazanych,
- d) przy sprawdzaniu przestrzegania wymagań przez punkty odbioru mleka oraz przedsiębiorstwa odbierające surowe mleko,
- e) przy sprawdzaniu przestrzegania wymagań przez przedsiębiorstwa przetwarzające surowe mleko, w szczególności w zakresie przyjęcia surowego mleka, jego przechowywania i obróbki cieplnej,
- f) przy monitorowaniu kontroli przeprowadzanych przez przedsiębiorstwa odbierające lub przetwarzające surowe mleko zgodnie z sekcją IX rozdział I część III załącznika III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004¹,
- g) przy pobieraniu próbek urzędowych do badań, ich przechowywaniu i transporcie;

¹ art. 50 ust. 1 rozporządzenia 2019/627

2) określenie:

- sposobu koordynowania przez wojewódzkich lekarzy weterynarii kontroli gospodarstw produkcji mleka przeprowadzanych przez PLW,
- wzoru protokołu pobrania próbek do badań w kierunku liczby drobnoustrojów, liczby komórek somatycznych oraz aktywności fosfatazy alkalicznej,
- metod analitycznych stosowanych przez laboratoria wykonujące badania urzędowe surowego mleka w odniesieniu do liczby drobnoustrojów, liczby komórek somatycznych oraz aktywności fosfatazy alkalicznej.

II. DEFINICJE I SKRÓTY

Do celów niniejszej instrukcji stosuje się definicje zawarte w przepisach wymienionych w załączniku nr 1. Dodatkowo na potrzeby instrukcji przyjęto następujące definicje i skróty:

- 1) **surowe mleko** – mleko surowe w rozumieniu pkt 4.1 załącznika I do rozporządzenia 853/2004 oraz siara w rozumieniu pkt 1 sekcji IX załącznika III do rozporządzenia 853/2004;
- 2) **pozostałości antybiotyków** – pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych o działaniu przeciwdrobnoustrojowym, które zostały wymienione w tabeli 1 załącznika do rozporządzenia 37/2010;
- 3) **substancje zakazane** - substancje wymienione w tabeli 2 załącznika do rozporządzenia 37/2010;
- 4) **gospodarstwo** – gospodarstwo produkcji mleka, o którym mowa w pkt 4.2 załącznika I do rozporządzenia 853/2004;
- 5) **punkt odbioru mleka (POM)** – obiekt, w którym surowe mleko pochodzące z różnych gospodarstw jest przechowywane w warunkach chłodniczych, a następnie przekazywane do przedsiębiorstwa przetwarzającego mleko; punkt odbioru mleka nie jest objęty zakresem produkcji podstawowej i podlega zatwierdzeniu;
- 6) **przedsiębiorstwo odbierające mleko** – przedsiębiorstwo, które skupuje surowe mleko z gospodarstw i sprzedaje je przedsiębiorstwom przetwarzającym mleko oraz odpowiedzialne jest za przeprowadzenie badań laboratoryjnych potwierdzających spełnienie kryteriów mikrobiologicznych, cytologicznych oraz w zakresie pozostałości antybiotyków, definicją tą objęte są zarówno podmioty posiadające obiekty do przechowywania surowego mleka w warunkach chłodniczych (POM), prowadzące skup z gospodarstw za pomocą środków transportu oraz pośrednicy w handlu;
- 7) **PLW** – powiatowy lekarz weterynarii;
- 8) **WLW** – wojewódzki lekarz weterynarii;

- 9) **GLW** – Główny Lekarz Weterynarii;
- 10) **ZHW** – zakład higieny weterynaryjnej;
- 11) **LD** – liczba drobnoustrojów;
- 12) **LKS** – liczba komórek somatycznych;
- 13) **MRL** – (ang. maximum residue limit) maksymalny dopuszczalny limit pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych, w tym o działaniu przeciwdrobnoustrojowym, określony dla mleka w tabeli 1 załącznika do rozporządzenia 37/2010;
- 14) **ALP** – fosfataza alkaliczna;
- 15) **SB** – sprzedaż bezpośrednia;
- 16) **RHD** – rolniczy handel detaliczny;
- 17) **MLO** – działalność marginalna, lokalna i ograniczona;
- 18) **PIS** – Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Ilekoć w instrukcji jest mowa o powiatowym lekarzu weterynarii oznacza to również, w stosownych przypadkach, pracownika tego organu zatrudnionego w powiatowym inspektoracie weterynarii lub lekarza weterynarii wyznaczonego na podstawie art. 16 ustawy o *Inspekcji Weterynaryjnej*, upoważnionego do przeprowadzania urzędowych kontroli.

III. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA KONTROLI URZĘDOWYCH GOSPODARSTW POZYSKUJĄCYCH SUROWE MLEKO

1. Weryfikacja spełniania przez gospodarstwa wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka przeprowadzana jest w ramach kontroli urzędowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 oraz art. 49 rozporządzenia 2019/627. Kontrole sprawdzające:
 - status zdrowotny zwierząt,
 - czy nie stosowano zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych,
 - czy pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych, pestycydów lub zanieczyszczeń nie przekraczają maksymalnych dopuszczalnych limitów,o których mowa w sekcji IX rozdział I część I załącznika III do rozporządzenia 853/2004 przeprowadzane są przez urzędowych lekarzy weterynarii².

Kontrole w zakresie higieny pozyskiwania i przechowywania mleka, określone w sekcji IX rozdział I część II załącznika III do rozporządzenia 853/2004, mogą być przeprowadzane

² art. 49 ust. 1 rozporządzenia 2019/627

również przez upoważnionych pracowników powiatowego inspektoratu weterynarii innych niż lekarze weterynarii³.

2. PLW może wyznaczyć lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej⁴ lub lekarzy weterynarii niebędących pracownikami kierowanego przez niego powiatowego inspektoratu weterynarii⁵ do:

- przeprowadzania szczepień ochronnych lub badań rozpoznawczych zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie (m.in. gruźlica, bruceloza),
- pobierania w gospodarstwie próbek do badań, w tym w zakresie bezpieczeństwa surowego mleka,
- sprawowania nadzoru nad sprzedażą bezpośrednią mleka,
- prowadzenia kontroli urzędowych w gospodarstwie w ramach zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (m.in. gruźlicy, brucelozy).

3. Wyznaczony lekarz weterynarii niebędący pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej składa PLW oświadczenie, o którym mowa w art. 16 ust. 2b ustawy o *Inspekcji Weterynaryjnej* i aktualizuje je w przypadku zmiany informacji zawartych w oświadczeniu.

4. Kontrole:

- a) okresowe (planowane) – przeprowadzane na podstawie oceny ryzyka zgodnie z ustalonym planem kontroli,
- b) doraźne – nieuwjęte w planie kontroli, przeprowadzone na podstawie informacji wskazujących na możliwe wystąpienie naruszeń lub na wniosek podmiotu,
- c) sprawdzające – realizowane z urzędu lub na wniosek podmiotu w celu sprawdzenia, czy podmiot podjął właściwe środki zaradcze

co do zasady powinny być przeprowadzane bez wcześniejszego uprzedzenia, z wyjątkiem sytuacji, w których uprzednie zawiadomienie jest konieczne do ich realizacji i odpowiednio uzasadnione. W takim przypadku powód uprzedzenia należy odnotować w programie kontroli.

5. Kontrole okresowe gospodarstw w zakresie wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka przeprowadza się zgodnie z rocznym planem kontroli opracowanym przez PLW na podstawie oceny ryzyka⁶. PLW przy planowaniu kontroli okresowych, powinien uwzględnić:

³ art. 49 ust. 4 rozporządzenia 2019/627

⁴ art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. a, j, k, m ustawy o *Inspekcji Weterynaryjnej*

⁵ art. 16 ust. 1a ustawy o *Inspekcji Weterynaryjnej*

⁶ rozdział V instrukcji GLW w sprawie *metodologii kontroli urzędowych oraz weryfikacji wykonywania czynności urzędowych*

- 1) liczbę nadzorowanych gospodarstw oraz możliwości kadrowe PIW,
- 2) konieczność przeprowadzania kontroli urzędowych nadzorowanych gospodarstw z właściwą częstotliwością,
- 3) ryzyko związane z działalnością gospodarstw (np. ilość mleka wprowadzanego do obrotu/liczba zwierząt w gospodarstwie o użytkowaniu mlecznym, sprzedaż surowego mleka konsumentom w ramach SB, RHD),
- 4) historię podmiotów i ich zgodność z przepisami prawnymi np.:
 - gospodarstwa z częstymi przekroczeniami średniej geometrycznej dla LD, LKS ale bez zawieszonych dostaw,
 - gospodarstwa objęte wzmocnioną kontrolą ze względu na przekroczenia MRL dla weterynaryjnych produktów leczniczych lub stosowanie substancji zakazanych lub, w których stwierdzono używanie urządzeń do zmiany składu mleka,
 - gospodarstwa, w których mleku stwierdzono wysoką wartość dla LD, LKS w badaniach urzędowych przeprowadzanych w poprzednim roku,
- 5) wyniki kontroli gospodarstw przeprowadzanych przez przedsiębiorstwa odbierające lub przetwarzające surowe mleko (jeśli są dostępne) i ich wiarygodność (np. brak rozbieżności pomiędzy wynikami kontroli lub badań laboratoryjnych właścicielskich i urzędowych),
- 6) wszelkie informacje, które mogą wskazywać na niezgodność z wymaganiami (np. skargi, częste zmiany podmiotu odbierającego mleko).

W planie kontroli powinny być wskazane konkretne gospodarstwa (numer siedziby stada) wytypowane na podstawie oceny ryzyka.

6. PLW do dnia 31 stycznia każdego roku przekazuje WLW informacje o liczbie gospodarstw pozyskujących mleko zlokalizowanych na terenie jego powiatu/ów oraz liczbie gospodarstw zaplanowanych do kontroli i liczbie próbek mleka zaplanowanych do pobrania w danym roku. WLW weryfikuje czy liczba kontroli oraz próbek zaplanowana przez poszczególnych PLW zapewnia jednolity na obszarze województwa i skuteczny nadzór nad gospodarstwami pozyskującymi mleko. WLW może polecić PLW zwiększenie liczby gospodarstw zaplanowanych do kontroli oraz liczby próbek zaplanowanych do pobrania.
7. Kontrole doraźne gospodarstw przeprowadza się, w szczególności:
 - a) po otrzymaniu czwartego powiadomienia (licząc kolejne miesiące) o przekroczeniu limitu dla LD lub LKS w surowym mleku pochodzącym z gospodarstwa, zgodnie z rozdziałem IV część A instrukcji,

- b) w przypadku zgłoszenia podejrzenia przekroczenia MRL dla antybiotyków lub obecności substancji zakazanych przez przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające surowe mleko (wynik niezgodny szybkiego testu), zgodnie z rozdziałem IV część B instrukcji,
 - c) w związku z informacjami wskazującymi na możliwe wystąpienie naruszeń lub zagrożeń (skargi, informacje od innych organów np. o podejrzeniu skażenia wody wykorzystywanej w gospodarstwie),
 - d) na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarstwo w celu wydania zaświadczenia o spełnianiu minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie⁷ lub o spełnieniu wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka, zgodnie z pkt 17 niniejszego rozdziału.
8. Bez względu na wymóg przeprowadzania kontroli w gospodarstwach, o którym mowa w pkt 7 lit. a zaleca się, aby kontrole doraźne gospodarstw, w miarę możliwości kadrowych, były przeprowadzane po otrzymaniu 2 lub 3 powiadomienia (licząc kolejne miesiące) o przekroczeniu limitu dla LD lub LKS w surowym mleku w celu stwierdzenia przyczyny niezgodności oraz braku podjęcia skutecznych działań naprawczych przez podmiot prowadzący gospodarstwo.
9. Za kontrole okresowe i doraźne gospodarstw nie pobiera się opłat.
10. Kontrole sprawdzające przeprowadza się w celu potwierdzenia, że nieprawidłowości zidentyfikowane w wyniku kontroli okresowych lub doraźnych zostały usunięte i podmiot prowadzący gospodarstwo wprowadził właściwe środki zaradcze. Za kontrole sprawdzające pobiera się opłaty zgodnie z załącznikiem nr 1 poz. 40 pkt 17 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie stawek opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną.
11. Kontrole w gospodarstwie, pobieranie próbek i wykonywanie badań urzędowych surowego mleka w zakresie stosowania zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych, pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych, pestycydów i innych zanieczyszczeń przeprowadza się zgodnie z instrukcją GLW w sprawie zakresu i sposobu realizacji krajowych planów kontroli pozostałości zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych, weterynaryjnych produktów leczniczych, zanieczyszczeń chemicznych, pozostałości pestycydów, dioksyn, furanów, polichlorowanych bifenyli (PCB) i związków perfluorowanych oraz promieniotwórczych izotopów cezu u zwierząt i w żywności pochodzenia zwierzęcego, zwanej dalej instrukcją monitoringową.

⁷ art. 14b pkt 1 ustawy o inspekcji Weterynaryjnej

12. Dokumentowanie kontroli:

- 1) w zakresie wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka:
 - a) okresowych lub doraźnych – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET dla gospodarstwa produkcji mleka,
 - b) sprawdzających usunięcie niezgodności - odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET dla gospodarstwa produkcji mleka albo protokołu SPIWET- 00;
- 2) przeprowadzanych w związku realizacją krajowych planów kontroli, w tym w związku ze zgłoszeniem przez przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające surowe mleko podejrzenia przekroczenia MRL dla antybiotyków, lub obecności substancji zakazanych – przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli dotyczącego charakterystyki gospodarstwa prowadzącego hodowlę bydła, owiec lub kóz, który stanowi załącznik nr 4 do instrukcji monitoringowej.

13. Dokumentowanie pobierania próbek surowego mleka do badań urzędowych:

- 1) w kierunku LD, LKS – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli stanowiącego załącznik nr 5 do niniejszej instrukcji;
- 2) w związku z realizacją krajowych planów kontroli, w tym w związku ze zgłoszeniem przez przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające surowe mleko podejrzenia przekroczenia MRL dla antybiotyków, lub obecności substancji zakazanych – odbywa się przy zastosowaniu rejestrowanego elektronicznie w systemie E-KLIENT protokołu pobrania próbki (zlecenia na badanie).

14. Do akt kontroli włącza się m.in. notatki służbowe, oświadczenia, kopie dokumentów poświadczane za zgodność z oryginałem, zdjęcia itp. potwierdzające ustalenia zawarte w protokole.

15. W załączniku nr 2 do instrukcji zawarte są informacje dotyczące sposobu przeprowadzania kontroli urzędowych gospodarstw.

16. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości PLW:

- 1) nakazuje ich usunięcie w określonym terminie oraz - jeśli to konieczne - wdraża odpowiednie środki w celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zwierząt kierując się przepisami zawartymi w art. 138 rozporządzenia 2017/625 (np. ograniczenie lub zakaz wprowadzania surowego mleka do obrotu, nakaz leczenia zwierząt, zwiększenie częstotliwości kontroli własnych);
- 2) nakłada grzywnę w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w:

- a) art. 100 ust. 1 pkt 7, 8, 11 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (brak identyfikacji odbiorców mleka z wyłączeniem konsumentów końcowych, nie przestrzeganie wymagań higienicznych określonych w rozporządzeniu 852/2004, wykonywanie prac w kontakcie z surowym mlekiem przez osoby, które nie mają orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych lub u których zostały stwierdzone przeciwwskazania do wykonywania prac w kontakcie z żywnością), lub
- b) art. 110 i 111 ustawy Kodeks wykroczeń (zatrudnianie do prac w kontakcie z surowym mlekiem osoby, która nie może być zatrudniona przy tego rodzaju pracy, lub której stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej, niedopełnienie obowiązku zapewnienia należytego stanu sanitarnego, zwłaszcza w zakresie utrzymania czystości oraz używania przez pracowników wymaganego ubioru w miejscu pozyskiwania mleka),
- 3) wymierza karę pieniężną w drodze decyzji administracyjnej zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 6, 7, 8, 12, 13, 21 ustawy o *produktach pochodzenia zwierzęcego* (brak identyfikacji odbiorców mleka z wyłączeniem konsumentów końcowych, brak spełnienia wymagań określonych w art. 4 ust. 3 lub w załączniku I rozporządzenia 852/2004, brak spełnienia wymagań określonych w sekcji IX załącznika III rozporządzenia 853/2004 stanowiących zagrożenie lub poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, utrudnianie przeprowadzenia kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych, wprowadzanie na rynek surowego mleka z gospodarstwa produkcji mleka, w odniesieniu do którego została wydana przez PLW decyzja administracyjna o zawieszeniu dostaw, uniemożliwianie lub wprowadzanie na rynek surowego mleka przed upływem okresu karencji dla zastosowanych weterynaryjnych produktów leczniczych), albo może zastosować procedurę umożliwiającą odstępnie od jej nałożenia zgodnie z art. 189f Kodeksu postępowania administracyjnego (Kpa),
- 4) kieruje sprawę do organów ścigania:
- w przypadku, o którym mowa w art. 25 pkt.1 - 2a ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego (nieprzestrzeganie okresu karencji, stosowanie substancji zakazanych),
 - w przypadku, o którym mowa w art. 85 ust. 1 pkt 7 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (brak lub nieprawidłowo prowadzona dokumentacja określona w art. 53 ust. 1 ww. ustawy, zwana dalej ewidencją leczenia zwierząt),

- w przypadku, o którym mowa w art. 97 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (zafałszowanie - stosowanie urządzeń do zmiany składu surowego mleka).

17. Jeśli podmiot prowadzący gospodarstwo złoży wniosek o wydanie zaświadczenia potwierdzającego spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwie w celu otrzymania pomocy finansowej lub dofinansowania ze środków EFOiGR⁸ albo potwierdzającego spełnienie wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka w celu okazania podmiotowi odbierającemu lub przetwarzającemu mleko, PLW:

- 1) sprawdza status zdrowotny stada/gospodarstwa w odniesieniu do gruźlicy (jeśli dotyczy) oraz brucelozy;
- 2) sprawdza, czy surowe mleko odbierane z gospodarstwa spełnia limity określone dla LD, LKS (jeśli dotyczy) - brak aktualnego zgłoszenia o przekroczeniu średniej geometrycznej kroczącej przez przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające surowe mleko oraz brak zawieszenia dostaw;
- 3) sprawdza, czy nie jest prowadzone dochodzenie w gospodarstwie w związku z otrzymaniem wyników niezgodnych wskazujących na przekroczenie MRL dla antybiotyków, lub obecność substancji zakazanych, o których mowa w instrukcji monitoringowej;
- 4) przeprowadza kontrolę w gospodarstwie w celu weryfikacji spełniania przez nie innych wymagań określonych w rozporządzeniu 852/2004, rozporządzeniu 853/2004 oraz w przepisach wskazanych w celu otrzymania pomocy finansowej lub dofinansowania ze środków EFOiGR; kontrola w gospodarstwie nie jest konieczna, jeśli była przeprowadzana w ciągu maksymalnie 3 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wydanie zaświadczenia i nie wykazała niezgodności.

18. Jeśli ww. sprawdzenia i ewentualna kontrola na miejscu potwierdzą spełnienie wymagań, zaświadczenie wydaje się bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni od dnia złożenia wniosku. Zaświadczenie w celu otrzymania pomocy finansowej lub dofinansowania ze środków EFOiGR wydawane jest zgodnie z wzorem określonym przez ARiMR. Wzór zaświadczenia potwierdzającego spełnienie wymagań zdrowotnych dla zwierząt oraz higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka w celu okazania podmiotowi odbierającemu lub przetwarzającemu mleko stanowi załącznik nr 3 do instrukcji.

⁸ art. 14b pkt 1 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

19. Jeśli PLW na podstawie posiadanych danych nie jest w stanie wydać zaświadczenia zgodnego z wolą wnioskodawcy, powinien odmówić wydania zaświadczenia w drodze postanowienia zgodnie z art. 219 Kpa.

IV. SZCZEGÓLNE POSTĘPOWANIE W ODNIESIENIU DO GOSPODARSTW, KTÓRYCH SUROWE MLEKO NIE SPEŁNIA WYMAGAŃ

A. Postępowanie w przypadku przekroczenia kryteriów dla średniej geometrycznej LD lub LKS i braku naprawy sytuacji przez podmiot prowadzący gospodarstwo w okresie trzech miesięcy

1. Jeśli podmiot prowadzący gospodarstwo nie naprawił sytuacji w okresie trzech miesięcy od pierwszego powiadomienia o niespełnieniu kryteriów dla LD lub LKS oraz po raz czwarty (licząc kolejne miesiące) jest wymieniony w powiadomieniu przekazanym PLW przez przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające mleko, PLW:
 - 1) przeprowadza kontrolę gospodarstwa, aby określić przyczynę występowania nieprawidłowości, ustala obowiązki podmiotu oraz wprowadza właściwe środki zapewniające podjęcie działań naprawczych;
 - 2) jednocześnie sprawdza, czy zawieszone zostały dostawy surowego mleka z gospodarstwa do przedsiębiorstwa odbierającego lub przetwarzającego mleko;
 - 3) utrzymuje zawieszenie dostaw surowego mleka lub, na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarstwo, zezwala na jego wykorzystanie do produkcji serów dojrzewających lub starzejących się powyżej 60 dni oraz produktów mlecznych uzyskanych w związku z wytwarzaniem takich serów, dopóki podmiot prowadzący gospodarstwo nie udowodni, że mleko ponownie spełnia kryteria.

W tym celu wydaje decyzję:

- a) o ograniczeniu wprowadzania do obrotu mleka poprzez zawieszenie jego dostaw zgodnie z art. 138 ust. 1 i ust. 2 lit. d rozporządzenia 2017/625 w związku z art. 50 ust. 2 rozporządzenia 2019/627 oraz z § 3 pkt 4 i § 11 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w *sprawie określenia spraw rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych przez powiatowego lekarza weterynarii albo urzędowego lekarza weterynarii z upoważnienia powiatowego lekarza weterynarii*; PLW może rozważyć nadanie decyzji o zawieszeniu dostaw rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli jest spełniona któraś z przesłanek wymienionych w art. 108 Kpa; przykładowy wzór decyzji administracyjnej w sprawie zawieszenia dostaw stanowi załącznik nr 4 do instrukcji, albo

- b) zezwalającą na wykorzystanie mleka do produkcji takich serów zgodnie z art. 10 ust. 8 lit. b rozporządzenia 853/2004 w związku z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie określenia spraw rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych przez powiatowego lekarza weterynarii albo urzędowego lekarza weterynarii z upoważnienia powiatowego lekarza weterynarii.

Informacja o wydanej decyzji przekazywana jest PLW, na terenie którego zlokalizowane jest przedsiębiorstwo odbierające lub przetwarzające mleko (jeśli dotyczy).

Uwaga: Dostarczenie przez podmiot prowadzący gospodarstwo wyników badań potwierdzających, że średnia geometryczna krocząca wyliczona dla LD i LKS jest zgodna z kryterium, przed podjęciem przez PLW czynności urzędowych, nie powinno być przeszkodą do przeprowadzenia kontroli w tym gospodarstwie w celu potwierdzenia, że została zidentyfikowana przyczyna występowania nieprawidłowości i wdrożono właściwe działania naprawcze.

2. Podczas kontroli w gospodarstwie:

- 1) w przypadku przekroczenia kryteriów dla LKS należy sprawdzić w szczególności czy podmiot prowadzący gospodarstwo dokonał przeglądu stanu zdrowia zwierząt, od których pozyskiwane jest mleko pod kątem występowania klinicznych lub podklinicznych stanów zapalnych wymienia (np. za pomocą wyrobów medycznych (testów) do diagnostyki *in vitro* wskazujących szacunkową LKS w mleku, pomiaru przewodności elektrycznej mleka) lub innych chorób mogących wpływać na poziom LKS w mleku oraz czy zwierzęta chore zostały wyłączone z udoju i poddane leczeniu;
- 2) w przypadku przekroczenia kryteriów pod kątem LD należy sprawdzić, czy spełnione są wymagania dotyczące higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka, jak również łańcucha chłodniczego;
- 3) dodatkowo należy zweryfikować, czy surowe mleko niespełniające kryteriów dla LD lub LKS jest wprowadzane do obrotu w ramach prowadzonej SB, RHD lub wykorzystywane do produkcji produktów mlecznych w ramach RHD, MLO (jeśli dotyczy). PLW powinien uzyskać od podmiotu prowadzącego gospodarstwo oświadczenie o sposobie wykorzystania tego mleka.

Uwaga: Surowe mleko niespełniające wymagań dla LD lub LKS może być wykorzystane do karmienia zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie, w którym zostało ono pozyskane (zalecana jest obróbka termiczna). Brak jest możliwości wykorzystania takiego mleka na cele paszowe poza gospodarstwem pochodzenia.

3. Jeśli PLW stwierdzi, że podmiot prowadzący gospodarstwo, pomimo zawieszenia dostaw w drodze decyzji administracyjnej, wprowadza mleko do obrotu:

- 1) wymierza karę pieniężną stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 12, ust. 2. pkt 11 oraz art. 27 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego,
 - 2) przeprowadza kontrolę w przedsiębiorstwie, do którego prowadzone są dostawy albo powiadamia PLW właściwego ze względu na lokalizację tego przedsiębiorstwa w celu przeprowadzenia takiej kontroli; w przypadku potwierdzenia odbioru mleka z gospodarstwa, które objęte jest zawieszeniem dostaw, właściwy PLW wymierza karę pieniężną stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 11, ust. 2 pkt 11 oraz art. 27 ustawy o *produktach pochodzenia zwierzęcego*.
4. W przypadku wydania decyzji administracyjnej zezwalającej na wykorzystanie mleka do produkcji serów dojrzewających lub starzejących się powyżej 60 dni oraz produktów mlecznych uzyskanych w związku z wytwarzaniem takich serów, PLW sprawdza, czy surowe mleko poddano wymogom dotyczącym jego obróbki i wykorzystania zgodnie z wydanym zezwoleniem. Jeśli zakład produkcji serów, do którego prowadzone są dostawy mleka niespełniających kryteriów, zlokalizowany jest na terenie innego powiatu niż gospodarstwo, PLW nadzorujący gospodarstwo powiadamia o tym PLW właściwego ze względu na lokalizację zakładu produkcji serów.
5. PLW stwierdza wygaśnięcie decyzji administracyjnej zawieszającej dostawy mleka z gospodarstwa po złożeniu wniosku przez podmiot prowadzący gospodarstwo, do którego zostały załączone dokumenty potwierdzające, że średnia geometryczna krocząca wyliczona dla LD i LKS jest zgodna z kryterium oraz, jeśli dotyczy, po usunięciu nieprawidłowości, które były przyczyną zawieszenia.

Uwaga: *Pojedynczy wynik badania w kierunku LD i LKS nie stanowi kryterium, powinien on być włączony do wyliczenia średniej geometrycznej kroczącej.*

B. Postępowanie w przypadku podejrzenia przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów dla pozostałości antybiotyków lub obecności substancji zakazanych w surowym mleku

1. Po otrzymaniu informacji od przedsiębiorstwa sektora spożywczego odbierającego lub przetwarzającego mleko⁹, o podejrzeniu przekroczenia MRL dla pozostałości antybiotyków lub obecności substancji zakazanych (np. chloramfenikolu) w surowym mleku, w wyniku przeprowadzonych przez niego badań:
 - 1) PLW właściwy ze względu na położenie zakładu sprawdza:

⁹ zgodnie z załącznikiem III sekcja IX rozdział I część III ust. 5 rozporządzenia 853/2004

- a) czy surowe mleko niespełniające wymagań zostało przekazane, w zależności od rodzaju stwierdzonej substancji, jako materiał kategorii 2 lub 1 do zakładu uprawnionego do odbioru tych ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego; albo
- b) w przypadku surowego mleka zawierającego pozostałości antybiotyków w ilości przekraczającej MRL, czy zostało zastosowane bez uprzedniego przetworzenia w glebie zgodnie z art. 13 lit. f rozporządzenia 1069/2009; zaleca się, aby przy stosowaniu takiego rozwiązania, surowe mleko zostało wylane na płytę obornikową.

Uwaga: *Miejsce, gdzie surowe mleko ma być zastosowane bez uprzedniego przetworzenia zawsze musi mieć właściciela tzn. podmiot, który wyrazi zgodę, że na jego glebę lub płytę obornikową zostanie ono wylane. Zaleca się, aby przedsiębiorstwo sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko miało podpisaną umowę z właścicielem gleby/płyty obornikowej, podobnie jak w przypadku umowy z zakładami sektora ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego. Właściciel gleby/płyty obornikowej, powinien w dokumencie handlowym figurować jako odbiorca ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, na niego powinien być wystawiony dokument handlowy. Przedsiębiorstwo wysyłające, transportujące (jeśli dotyczy) oraz odbiorca ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego powinni przechowywać jeden z egzemplarzy dokumentu przez 2 lata;*

- c) czy środek transportu, którym było odbierane surowe mleko zawierające pozostałości antybiotyków lub substancje zakazane został poddany myciu;
- 2) PLW właściwy ze względu na położenie gospodarstwa przeprowadza kontrolę doraźną w gospodarstwie, z którego pochodziło surowe mleko.

2. PLW właściwy ze względu na położenie gospodarstwa po otrzymaniu powiadomienia, niezwłocznie (nie później niż w ciągu 48 godzin, licząc dni robocze) przeprowadza kontrolę doraźną w gospodarstwie w celu ustalenia przyczyny nieprawidłowości oraz zakresu odpowiedzialności podmiotu. Wyniki kontroli dokumentowane są przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli dotyczącego charakterystyki gospodarstwa prowadzącego hodowlę bydła, owiec lub kóz, stanowiącego załącznik nr 4 instrukcji monitoringowej.

Kontrola doraźna powinna obejmować w szczególności:

- 1) kontrolę zwierząt w gospodarstwie, w tym zwierząt poszczególnych gatunków, w zakresie ich płci, wieku, sposobu użytkowania i oznakowania – jeżeli zostały oznakowane zgodnie z przepisami o identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) sprawdzenie ewidencji leczenia zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących stosowania weterynaryjnych produktów leczniczych zawierających

antybiotyki wykryte w wyniku badania przeprowadzonego przez przedsiębiorstwo sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko;

- 3) ustalenie przyczyny występowania w mleku surowym pozostałości antybiotyków (np. włączenie do udoju leczonych zwierząt w trakcie trwania okresu karencji dla zastosowanych weterynaryjnych produktów leczniczych, wtórne zanieczyszczenie surowego mleka pozyskanego od zdrowych zwierząt, mlekiem zwierząt leczonych poprzez nieprawidłowe użytkowanie sprzętu do udoju lub przechowywania mleka, wtórne zanieczyszczenie paszy lub wody przeznaczonej dla zdrowych zwierząt itp.);
- 4) jeżeli przyczyna została ustalona, sprawdzenie czy działania podjęte w gospodarstwie w celu usunięcia przyczyny nieprawidłowości i zapobieżenia wprowadzaniu na rynek surowego mleka lub produktów zawierających pozostałości antybiotyków są odpowiednie i skuteczne (należy zwrócić uwagę, czy gospodarstwo oprócz produkcji podstawowej prowadzi SB, RHD lub działalność MLO), a w przypadku konieczności podjęcia dodatkowych działań wydanie stosownych zaleceń;

Uwaga: Mleko zawierające pozostałości antybiotyków w ilości przekraczającej MRL stanowi materiał kategorii 2 i nie może być wykorzystane w żywieniu zwierząt gospodarskich. Powinno być zagospodarowane poprzez zastosowanie bezpośrednio na glebę/obornik, na podstawie art. 13 lit. f rozporządzenia (WE) nr 1069/2009. Jeśli mleko zawiera substancje zakazane uznane jest zgodnie z art. 8 rozporządzenia 1069/2009 za materiał kategorii 1 i nie może być wykorzystane do żywienia zwierząt ani zostać zastosowane w glebie na podstawie art. 13 lit. f rozporządzenia (WE) nr 1069/2009. Powinno być ono dostarczone do zakładu utylizacyjnego przetwarzającego materiał tej kategorii.

- 5) jeżeli przyczyna nie została ustalona albo w przypadku podejrzenia stosowania substancji zakazanych, sprawdzenie czy w gospodarstwie są obecne produkty lecznicze, które nie zostały ujęte w ewidencji leczenia zwierząt lub substancje zakazane (PLW zabezpiecza¹⁰ znalezione w gospodarstwie weterynaryjne produkty lecznicze nieujęte w ewidencji leczenia zwierząt lub substancje zakazane do czasu wydania decyzji o sposobie ich zniszczenia lub innego wykorzystania).
3. PLW pobiera w gospodarstwie próbkę surowego mleka i rejestruje w systemie E-klient jako próbkę podejrzaną, niepowiązaną z pierwotną próbką ukierunkowaną. Rejestracja w systemie E-klient dokonywana jest poprzez wybór pozycji w planie dla gospodarstwa: próbki

¹⁰ zgodnie z art. 18b ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

podejrzane (brak pierwotnej próbki ukierunkowanej). W protokole pobrania próbki należy wybrać:

- typ badań: badanie urzędowe monitoringowe,
 - pobrane zgodnie z planem: nie,
 - rodzaj próbkobrania: próbka podejrzana pobierana z podejrzenia lekarza weterynarii.
4. Przechowywanie, transport i badanie próbek w laboratorium, metody badań, jak również czynności podejmowane po otrzymaniu wyniku niezgodnego, określa instrukcja monitoringowa.
5. Stwierdzenie braku przestrzegania okresu karencji dla antybiotyków stosowanych u zwierząt w gospodarstwie na podstawie wyników kontroli ewidencji leczenia zwierząt lub badań urzędowych powinno skutkować:
- 1) zwiększeniem częstotliwości badań próbek surowego mleka pobranego w gospodarstwie przez okres co najmniej 6 miesięcy,
 - 2) nałożeniem na podmiot prowadzący gospodarstwo kary pieniężnej stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 21 ustawy o *produktach pochodzenia zwierzęcego*.
6. Stwierdzenie stosowania substancji zakazanych w badaniu urzędowym powinno skutkować:
- 1) zwiększeniem częstotliwości badań próbek surowego mleka pobranego w gospodarstwie przez okres co najmniej 12 miesięcy,
 - 2) skierowaniem sprawy do organów ścigania stosownie do art. 25 ust. 1 i 2 ustawy o *produktach pochodzenia zwierzęcego*.

V. INFORMACJE DOTYCZACE PRZEPROWADZANIA KONTROLI URZĘDOWYCH POM

1. Weryfikacja spełniania przez POM wymagań dotyczących higieny przechowywania surowego mleka oraz zachowania łańcucha chłodniczego przeprowadzana jest w ramach kontroli urzędowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 oraz w rozporządzeniu 2019/627.
2. Kontrole POM przeprowadzane są przez upoważnionych pracowników powiatowego inspektoratu weterynarii, lekarzy weterynarii zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej lub lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej, wyznaczonych do tego celu przez PLW¹¹.

¹¹ art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. g oraz ust. 1a ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

3. Wyznaczony lekarz weterynarii niebędący pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej lub będący pracownikiem innej jednostki organizacyjnej Inspekcji Weterynaryjnej składa PLW oświadczenie, o którym mowa w art. 16 ust. 2b ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, i aktualizuje je w przypadku zmiany informacji zawartych w oświadczeniu.
4. Kontrole:
 - 1) okresowe (planowane) – przeprowadzane na podstawie oceny ryzyka zgodnie z ustalonym planem kontroli;
 - 2) doraźne – nieuwjęte w planie kontroli, przeprowadzone na podstawie informacji wskazujących na możliwe wystąpienie naruszeń lub na wnioszek podmiotu;
 - 3) sprawdzające – realizowane z urzędu lub na wniosek podmiotu w celu sprawdzenia, czy podmiot podjął właściwe środki zaradczeco do zasady powinny być przeprowadzane bez wcześniejszego uprzedzenia, z wyjątkiem sytuacji, w których uprzednie zawiadomienie jest konieczne do ich realizacji i odpowiednio uzasadnione. W takim przypadku powód uprzedzenia należy odnotować w programie kontroli.
5. Kontrole okresowe POM przeprowadzane są z częstotliwością wynikającą z analizy ryzyka, przeprowadzonej indywidualnie dla każdego podmiotu zgodnie z instrukcją GLW *w sprawie określania, na podstawie analizy ryzyka, częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej*.
6. Kontrole doraźne POM przeprowadza się w szczególności:
 - 1) w związku z informacjami wskazującymi na możliwe wystąpienie naruszeń lub zagrożeń (skargi, informacje od innych organów);
 - 2) w sytuacji, gdy badanie urzędowe próbek surowego mleka na przyjęciu do przedsiębiorstwa odbierającego surowe mleko z danego POM wykaże przekroczenie limitów dla LD (300 000 jtk/ml) i istnieje podejrzenie, że przyczyną przekroczenia jest wtórne zanieczyszczenie mleka lub niezachowanie łańcucha chłodniczego podczas przechowywania mleka w POM.

Uwaga: W takim przypadku PLW powinien również pobrać próbki surowego mleka do badań urzędowych w kierunku LD przechowywanego w urządzeniach chłodniczych POM.
7. Kontrole sprawdzające przeprowadza się w celu potwierdzenia, że nieprawidłowości zidentyfikowane w wyniku kontroli okresowych lub doraźnych POM i przedsiębiorstw odbierających mleko zostały usunięte, a podmiot wprowadził środki zaradcze zapobiegające dalszym przypadkom występowania nieprawidłowości.
8. Za kontrole pobiera się opłaty zgodnie z:

- 1) poz. 11 pkt 1 - w przypadku kontroli okresowych i doraźnych;
 - 2) poz. 40 pkt 7 – w przypadku kontroli sprawdzających,
załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie stawek opłat
za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną.
9. Dokumentowanie kontroli:
- 1) okresowych lub doraźnych – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET dla punktu odbioru mleka;
 - 2) sprawdzających usunięcie niezgodności - odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET dla punktu odbioru mleka albo protokołu SPIWET- 00.
10. Dokumentowanie pobierania próbek do badań urzędowych w kierunku LD, LKS – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli stanowiącego załącznik nr 5 do instrukcji.
11. Do akt kontroli włącza się m.in. notatki służbowe, oświadczenia, kopie dokumentów poświadczane za zgodność z oryginałem, zdjęcia itp. potwierdzające ustalenia zawarte w protokole.
12. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości PLW:
- 1) nakazuje ich usunięcie w określonym terminie oraz wdraża odpowiednie środki w celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka dla zdrowia ludzi kierując się przepisami zawartymi w art. 138 rozporządzenia 2017/625 (np. nakazuje zwiększenie częstotliwości kontroli własnych, ograniczenie lub zakaz wprowadzania surowego mleka do obrotu);
 - 2) nakłada grzywnę w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w:
 - a) art. 100 ust. 1 pkt 7, 8, 11 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (brak identyfikacji odbiorców mleka, brak procedur opartych na zasadach systemu HACCP, nie przestrzeganie wymagań higienicznych określonych w rozporządzeniu 852/2004, wykonywanie prac w kontakcie z surowym mlekiem przez osoby, które nie mają orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych lub, u których zostały stwierdzone przeciwwskazania do wykonywania prac w kontakcie z żywnością), lub
 - b) art. 110 i 111 ustawy Kodeks wykroczeń (zatrudnianie do prac w kontakcie z surowym mlekiem osoby, która nie może być zatrudniona przy tego rodzaju pracy, lub której stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej, nie dopełnienie obowiązku zapewnienia należytego stanu sanitarnego zwłaszcza w zakresie utrzymania czystości oraz używania przez pracowników wymaganego ubioru),
 - 3) wymierza karę pieniężną w drodze decyzji administracyjnej zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt. 2, 3, 6, 7, 8, 11, 13 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego (prowadzenie działalności bez zatwierdzenia lub warunkowego zatwierdzenia oraz wprowadzanie

surowego mleka na rynek, brak spełnienia wymagań określonych w art. 18 rozporządzenia 178/2002, brak spełnienia wymagań określonych w art. 4 ust. 3 lub w załączniku II rozporządzenia 852/2004, brak spełnienia wymagań określonych w sekcji IX załącznika III rozporządzenia 853/2004 stanowiących zagrożenie lub poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, odbiór surowego mleka z gospodarstwa produkcji mleka, w odniesieniu do którego została wydana przez powiatowego lekarza weterynarii decyzja administracyjna o zawieszeniu dostaw, uniemożliwianie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych), albo może zastosować procedurę umożliwiającą odstępianie od jej nałożenia zgodnie z art. 189f Kpa.

VI. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPROWADZANIA URZĘDOWYCH KONTROLI PRZEDSIĘBIORSTW PRZETWARZAJĄCYCH MLEKO LUB PRODUKTY MLECZNE

1. Weryfikacja spełniania wymagań przez przedsiębiorstwa przetwarzające mleko lub produkty mleczne przeprowadzana jest w ramach kontroli urzędowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 oraz w rozporządzeniu 2019/627.
2. Kontrole przedsiębiorstw przetwarzających mleko lub produkty mleczne prowadzone są przez upoważnionych pracowników powiatowego inspektoratu weterynarii, lekarzy weterynarii zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej lub lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej, wyznaczonych przez PLW¹².
3. Wyznaczony lekarz weterynarii niebędący pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej lub będący pracownikiem innej jednostki organizacyjnej Inspekcji Weterynaryjnej składa PLW oświadczenie, o którym mowa w art. 16 ust. 2b ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, i aktualizuje je w przypadku zmiany informacji zawartych w oświadczeniu.
4. Kontrole:
 - 1) okresowe (planowane) – przeprowadzane na podstawie oceny ryzyka zgodnie z ustalonym planem kontroli;
 - 2) doraźne – nieuwjęte w planie kontroli, przeprowadzone na podstawie informacji wskazujących na możliwe wystąpienie naruszeń lub na wnioszek podmiotu;
 - 3) sprawdzające – realizowane z urzędu lub na wniosek podmiotu w celu sprawdzenia, czy podmiot podjął właściwe środki zaradcze

¹² art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. g oraz ust. 1a ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

co do zasady powinny być przeprowadzane bez wcześniejszego uprzedzenia, z wyjątkiem sytuacji, w których uprzednie zawiadomienie jest konieczne do ich realizacji i odpowiednio uzasadnione. W takim przypadku powód uprzedzenia należy odnotować w programie kontroli.

5. Kontrole okresowe przedsiębiorstw przetwarzających mleko przeprowadzane są z częstotliwością wynikającą z analizy ryzyka przeprowadzonej indywidualnie dla każdego podmiotu zgodnie z instrukcją GLW *w sprawie określania, na podstawie analizy ryzyka, częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej*.
6. Kontrole doraźne przedsiębiorstw przetwarzających mleko przeprowadza się w szczególności:
 - 1) w związku z informacjami wskazującymi na możliwe wystąpienie naruszeń lub zagrożeń (np. skargi, informacje o odbiorze mleka z gospodarstw, w odniesieniu do których została wydana decyzja administracyjna o zawieszeniu odbioru, powiadomienia RASFF, polecenia przekazane przez organy wyższego stopnia itp.);
 - 2) jeśli w wyniku badania urzędowego zostanie stwierdzone przekroczenie limitów dla ALP wskazujące, że proces pasteryzacji mleka jest niewłaściwie prowadzony;
 - 3) jeśli w wyniku badania urzędowego zostanie stwierdzone, że mleko krowie zbiorcze przed procesem pasteryzacji ma LD > 300 000 jtk/ml w 30°C;
 - 4) w przypadku otrzymania wyników badań laboratoryjnych wskazujących na niezgodność z kryteriami mikrobiologicznymi dla produktów mlecznych;
 - 5) na wniosek podmiotu, w celu weryfikacji czy produkty mleczne spełniają wymagania niezbędne do wydania świadectw urzędowych lub czy zakład spełnia wymagania niezbędne do prowadzenia produkcji na rynek państwa trzeciego.
7. Kontrole sprawdzające przeprowadza się w celu potwierdzenia, że nieprawidłowości zidentyfikowane w wyniku kontroli okresowych lub doraźnych przedsiębiorstw przetwarzających mleko zostały usunięte, a podmiot wprowadził środki zaradcze zapobiegające dalszym przypadkom występowania nieprawidłowości.
8. Za kontrole pobiera się opłaty zgodnie z:
 - 1) poz. 11 pkt 2 - w przypadku kontroli okresowych i doraźnych;
 - 2) poz. 40 pkt 4 – w przypadku kontroli sprawdzających;
 - 3) poz. 34 – w przypadku kontroli związanych z nadaniem zakładowi uprawnienia do produkcji na rynek państwa trzeciego

załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie stawek opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną.

9. Dokumentowanie kontroli:

- 1) okresowych lub doraźnych – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET - ogólne wymagania dla zakładów zatwierdzanych i rejestrowanych oraz sekcja IX surowe mleko i produkty mleczne;
- 2) sprawdzających usunięcie nieprawidłowości - odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli SPIWET wymienionego w pkt 1 albo protokołu SPIWET- 00.

Uwaga: Jeśli wymagane jest potwierdzenie spełnienia szczególnych wymagań kraju trzeciego wywozu, wówczas można stosować wzór protokołu kontroli dla zakładów eksportujących na rynek tego państwa trzeciego, jeśli został on opracowany albo protokół kontroli SPIWET – 00.

10. Dokumentowanie pobierania próbek do badań urzędowych:

- 1) surowego mleka w kierunku LD, LKS – odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli stanowiącego załącznik nr 5 do instrukcji;
- 2) pasteryzowanego mleka krowiego w kierunku aktywności ALP - odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli stanowiącego załącznik nr 6 do instrukcji;
- 3) produktów mlecznych w kierunku kryteriów mikrobiologicznych - odbywa się przy zastosowaniu wzoru protokołu kontroli stanowiącego załącznik nr 3 do wytycznych GLW dla urzędowych lekarzy weterynarii w sprawie zasad postępowania przy kontroli pobierania próbek i wykonywania badań mikrobiologicznych żywności pochodzenia zwierzęcego oraz żywności złożonej wytwarzanej przez przedsiębiorstwa spożywcze podlegające nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej.

11. Do akt kontroli włącza się m.in. notatki służbowe, oświadczenia, kopie dokumentów poświadczane za zgodność z oryginałem, zdjęcia itp. potwierdzające ustalenia zawarte w protokole.

12. W załączniku nr 7 do instrukcji zawarte są informacje dotyczące przeprowadzania kontroli urzędowych przedsiębiorstw przetwarzających mleko w zakresie przechowywania i obróbki cieplnej surowego mleka.

13. Kontrole urzędowe przedsiębiorstw przetwarzających surowe mleko lub produkty mleczne dotyczące:

- 1) możliwości śledzenia i oznakowania przeprowadzane są zgodnie z wytycznymi GLW w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy kontroli przedsiębiorstw

spożywczych w zakresie spełniania wymagań dotyczących możliwości śledzenia i oznakowania żywności;

- 2) kryteriów mikrobiologicznych przeprowadzane są zgodnie z wytycznymi GLW dla urzędowych lekarzy weterynarii w sprawie zasad postępowania przy kontroli pobierania próbek i wykonywania badań mikrobiologicznych żywności pochodzenia zwierzęcego oraz żywności złożonej wytwarzanej przez przedsiębiorstwa spożywcze podlegające nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej.

14. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości PLW:

- 1) nakazuje ich usunięcie w określonym terminie oraz, jeśli to konieczne, wdraża odpowiednie środki w celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka dla zdrowia ludzi kierując się przepisami zawartymi w art. 138 rozporządzenia 2017/625 (np. nakazuje zwiększenie częstotliwości kontroli własnych, wycofanie produktów mlecznych z obrotu lub od użytkowników, ich obróbkę, ograniczenie lub zakaz wprowadzania do obrotu);
- 2) nakłada grzywnę w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w:
 - a) art. 100 ust. 1 pkt 7, 8, 11 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (brak identyfikacji odbiorców mleka, brak procedur opartych na zasadach systemu HACCP, nie przestrzeganie wymagań higienicznych określonych w rozporządzeniu 852/2004, wykonywanie prac w kontakcie z surowym mlekiem przez osoby, które nie mają orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych lub, u których zostały stwierdzone przeciwwskazania do wykonywania prac w kontakcie z żywnością), lub
 - b) art. 110 i 111 ustawy Kodeks wykroczeń (zatrudnianie do prac w kontakcie z surowym mlekiem osoby, która nie może być zatrudniona przy tego rodzaju pracy, lub której stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej, nie dopełnienie obowiązku zapewnienia należytego stanu sanitarnego zwłaszcza w zakresie utrzymania czystości oraz używania przez pracowników wymaganego ubioru);
- 3) wymierza karę pieniężną w drodze decyzji administracyjnej zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 13 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego (prowadzenie działalności bez zatwierdzenia lub warunkowego zatwierdzenia albo wpisu do rejestru PLW oraz wprowadzanie mleka lub produktów mlecznych na rynek, brak spełnienia wymagań określonych w art. 18 rozporządzenia 178/2002, brak spełnienia wymagań określonych w art. 4 ust. 3 lub w załączniku II rozporządzenia 852/2004, brak spełnienia wymagań określonych w sekcji IX załącznika III rozporządzenia 853/2004 stanowiących zagrożenie lub poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, odbiór surowego mleka z gospodarstwa produkcji mleka, w odniesieniu do którego została wydana przez

powiatowego lekarza weterynarii decyzja administracyjna o zawieszeniu dostaw, uniemożliwianie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych) albo może zastosować procedurę umożliwiającą odstępnie od jej nałożenia zgodnie z art. 189f Kpa.

VII. URZĘDOWA WERYFIKACJA BADAŃ WŁAŚCICIELSKICH

1. PLW monitoruje kontrole przeprowadzane zgodnie załącznikiem III z sekcją IX rozdział I część III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004¹³ przez nadzorowane przez niego przedsiębiorstwa odbierające lub przetwarzające surowe mleko.
2. W tym celu:
 - 1) sprawdza, czy laboratorium wskazane w procedurach przedsiębiorstwa do badania surowego mleka odbieranego z gospodarstw w kierunku LD, LKS, pozostałości antybiotyków:
 - a) jest wyznaczone w tych kierunkach (zakłady higieny weterynaryjnej, laboratoria państwowych instytutów badawczych lub krajowe laboratorium referencyjne zgodnie z zakresem wyznaczenia) lub
 - b) zatwierdzone w tych kierunkach (prywatne laboratoria zatwierdzone przez GLW zgodnie z zakresem zatwierdzenia) lub
 - c) jest wpisane do rejestru prowadzonego przez GLW w tych kierunkach (prywatne laboratoria rejestrowane zgodnie z zakresem rejestracji)¹⁴;

Uwaga: Jeśli laboratorium wykonujące badania surowego mleka nie spełnia wymagań określonych w ustawie o Inspekcji Weterynaryjnej wyniki tych badań nie mogą być wykorzystywane dla celów kontroli urzędowej. Wszystkie wykazy laboratoriów wyznaczonych, zatwierdzonych i rejestrowanych dostępne są pod adresem <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/rejestry-i-wykazy-pracowni-i-laboratoriow>.

- 2) sprawdza, czy przedsiębiorstwo prowadzi i aktualizuje rejestr dostawców surowca w celu spełnienia obowiązku wynikającego z art. 18 rozporządzenia 178/2002,
- 3) sprawdza, czy prawidłowo wyliczana jest średnia geometryczna krocząca z jednostkowych wyników badań w kierunku LD i LKS (informacje o sposobie wyliczania średnich geometrycznych zawiera załącznik nr 8 do instrukcji, tabele Excel umożliwiające wyliczanie średnich geometrycznych dla LD i LKS stanowią załącznik nr 8a);

¹³ art. 50 ust. 1 rozporządzenia 2019/627

¹⁴ art. 25e ust. 1 i 2 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

- 4) sprawdza, czy wyniki badań są rejestrowane, przechowywane i przekazywane dostawcom;
- 5) porównuje za wybrany okres (np. kwartał, miesiąc) liczbę gospodarstw dostarczających surowe mleko do przedsiębiorstwa z liczbą wykonanych badań kierunku LD i LKS (w przypadku mleka krowiego) w celu sprawdzenia, czy jest zapewniona minimalna częstotliwość tych badań określona w przepisach¹⁵;

Uwaga: Jeśli procedury przedsiębiorstwa przewidują większą częstotliwość wykonywania badań niż jest określona w przepisach np. 2 razy w miesiącu wykonywane są badania surowego mleka z każdego gospodarstwa w kierunku LKS – wszystkie wyniki badań powinny być włączane do wyliczenia średniej geometrycznej kroczącej dla danego gospodarstwa;

- 6) sprawdza, czy informacje o wynikach badań wskazujących na przekroczenia średniej geometrycznej LD lub LKS (w przypadku mleka krowiego) są przekazywane PLW właściwym dla miejsca prowadzenia gospodarstwa, porównując za wybrany okres (np. kwartał, miesiąc) liczbę wyników przekraczających limity dla średniej geometrycznej LD lub LKS z liczbą powiadomień przekazanych PLW o niezgodnych wynikach badań;

Uwaga: Informacje o przekroczeniach dla LD i LKS powinny być przekazywane do właściwego PLW po zakończeniu każdego miesiąca i wyliczeniu średnich geometrycznych, w sposób zapewniający terminowe podjęcie działań urzędowych w przypadku, jeśli gospodarstwo nie naprawiło sytuacji po upływie okresu trzech miesięcy od pierwszego powiadomienia.

Numerowanie powiadomień o niezgodnych wynikach badań mleka odbieranego z danego gospodarstwa w zależności od występującego przekroczenia, oddzielnie dla LD i oddzielnie dla LKS, nie jest prawidłowe. W przypadku, jeśli np. przez dwa kolejne miesiące niezgodność dotyczyła LKS, a w trzecim i czwartym kolejnym miesiącu LD oznacza to, że należy zawiesić dostarczanie surowego mleka z gospodarstwa lub ustanowić wymagania dotyczące jego przetwarzania, ponieważ podjęte przez podmiot działania okazały się nieskuteczne i mleko nie jest zgodne z ustanowionymi kryteriami mimo trzymiesięcznego okresu naprawczego (niezależnie od naruszonego kryterium).

- 7) porównuje za wybrany okres (np. kwartał, miesiąc) liczbę gospodarstw, których mleko uzyskało wyniki niezgodne w testach na pozostałości antybiotyków lub obecność

¹⁵ załącznik III z sekcją IX rozdział I część III pkt 3 rozporządzenia (WE) nr 853/2004, § 5 pkt 1 rozporządzenia MRiRW w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów mlecznych o tradycyjnym charakterze

substancji zakazanych z liczbą powiadomień przekazanych PLW, w celu sprawdzenia czy podmiot realizuje obowiązek dotyczący informowania właściwych organów;

- 8) sprawdza, czy podmiot prowadzący przedsiębiorstwo wdraża odpowiednie środki w odniesieniu do gospodarstw, które nie naprawiły sytuacji w ciągu 3 miesięcy od pierwszego powiadomienia o przekroczeniu limitu dla LD lub LKS (w przypadku mleka krowiego) - wstrzymanie odbioru surowego mleka lub przeznaczenie do produkcji serów dojrzewających co najmniej 60 dni, zgodnie z decyzją administracyjną właściwego PLW;
- 9) sprawdza, czy podmiot prowadzący przedsiębiorstwo wstrzymuje odbiór mleka z gospodarstwa, w przypadku otrzymania niezgodnych wyników badań w kierunku pozostałości antybiotyków lub obecności substancji zakazanych;
- 10) sprawdza, czy procedury przedsiębiorstwa określają sposób włączania do bazy surowcowej nowego gospodarstwa (np. na podstawie okazanych wyników badań surowego mleka pozyskiwanego w gospodarstwie pod kątem spełnienia kryteriów dla LD, LKS i decyzji administracyjnej potwierdzającej status zdrowotny stada/gospodarstwa lub na podstawie zaświadczenia o spełnianiu wymagań w zakresie higieny pozyskiwania i przechowywania surowego mleka oraz zdrowia zwierząt lub na podstawie wyników wstępnych badań mleka itp.).

Uwaga: *Procedury przedsiębiorstwa powinny szczegółowo opisywać działania podejmowane przez nie w związku z realizacją wymagań określonych w załączniku III sekcja IX rozdział I część III pkt 3 -5 rozporządzenia 853/2004.*

3. Dodatkowo w każdym przedsiębiorstwie przetwarzającym surowe mleko krowie PLW pobiera próbki mleka zbiorczego ze środków transportu na przyjęciu mleka do zakładu lub ze zbiorników magazynowych (tanków, tankosilosów), które są badane:
 - 1) w kierunku LD w celu potwierdzenia, że surowe mleko dostarczane jest z gospodarstw spełniających wymagania dotyczące higieny i łańcucha chłodniczego oraz organizacja jego odbioru z gospodarstw, transportu i ewentualnego przechowywania gwarantuje, że surowe mleko krowie bezpośrednio przed poddaniem go obróbce cieplnej ma LD przy 30°C nie większą niż 300 000 jtk na ml¹⁶;
 - 2) w kierunku LKS w celu potwierdzenia, że surowe mleko jest odbierane z gospodarstw spełniających wymagania w zakresie zdrowia zwierząt.

Uwaga: *W przypadku przedsiębiorstw prowadzących skup surowego mleka z gospodarstw za pomocą środków transportu, próbki mleka zbiorczego mogą być pobierane na etapie*

¹⁶ zał. III sekcja IX, rozdział II część III ust 1 lit. a rozporządzenia 853/2004

odbioru mleka z gospodarstw (najlepiej kończących trasę odbioru) lub przed przyjęciem mleka do przedsiębiorstwa przetwarzającego.

4. Częstotliwość urzędowej weryfikacji powinna być nie mniejsza niż raz na rok w przypadku zakładów zatwierdzonych, a liczba pobranych próbek dostosowana do ilości skupowanego mleka. W przypadku zakładów rejestrowanych (MLO, RHD, podmioty odbierające mleko za pomocą środków transportu) częstotliwość weryfikacji powinna być zgodna z przeprowadzoną oceną ryzyka.
5. Jeśli mleko zbiorcze nie spełnia kryteriów w odniesieniu do LD, PLW przeprowadza kontrolę w przedsiębiorstwie, w szczególności w zakresie:
 - 1) organizacji odbioru surowego mleka:
 - a) częstotliwości odbioru mleka z gospodarstw wchodzących w skład danej trasy/tras i temperatur zarejestrowanych przy jego odbiorze,
 - b) czasu trwania transportu mleka, jego temperatury w chwili przybycia do zakładu (możliwość namnażania się mezofilnych bakterii kwaszących w przypadku zbyt wysokiej temperatury lub bakterii psychrotrofowych w trakcie długich wielogodzinnych przejazdów),
 - c) możliwości zanieczyszczenia mleka podczas jego przepompowywania i transportu (zabezpieczenie wyposażenia autocystern do odbioru mleka, dokumentacja potwierdzająca mycie i ew. dezynfekcję komór autocystern i wyposażenia do przepompowywania mleka, stosowane środki i przygotowanie roztworów roboczych, wyniki badań potwierdzające skuteczność mycia i dezynfekcji powierzchni kontaktujących się z mlekiem itp.),

***Uwaga:** Jeśli autocysterny do odbioru surowego mleka są myte i dezynfekowane nie po każdym transporcie tylko raz dziennie po serii transportów, zakład powinien się upewnić, że nie jest to źródłem wtórnego zanieczyszczenia mleka i przekroczenia kryteriów dla LD, w szczególności jeśli okres pomiędzy rozładunkiem cysterny i następnym załadunkiem jest długi a temperatura otoczenia jest wysoka.*
 - d) możliwości zanieczyszczenia surowego mleka drobnoustrojami lub ich namnożenia się podczas przelewania i przechowywania w POM w wyniku braku zachowania odpowiednich warunków higieny lub wymagań dotyczących łańcucha chłodniczego, jeśli dotyczy;
 - 2) higieny i zachowania łańcucha chłodniczego podczas przyjmowania i przechowywania surowego mleka w zakładzie w przypadku próbek pobieranych ze zbiorników do przechowywania mleka:

- a) możliwości zanieczyszczenia surowego mleka podczas przyjęcia (stan instalacji i urządzeń kontaktujących się z mlekiem, w tym urządzeń do odpowietrzania, schładzania mleka (jeśli dotyczy), dokumentacja z mycia i dezynfekcji instalacji/urządzeń, stosowane środki i przygotowanie roztworów roboczych, wyniki badań potwierdzające skuteczność mycia i dezynfekcji powierzchni kontaktujących się z mlekiem itp.),
 - b) możliwości zanieczyszczenia drobnoustrojami surowego mleka lub ich namnożenia się podczas przechowywania w zakładzie (czas i temperatura przechowywania mleka, dokumentacja/zapisy systemowe z mycia i dezynfekcji zbiorników magazynowych, stosowane środki i przygotowanie roztworów roboczych, wyniki badań laboratoryjnych potwierdzające skuteczność mycia i dezynfekcji powierzchni kontaktujących się z mlekiem),
 - c) kalibracji urządzeń do pomiaru temperatury mleka;
- 3) jakości mikrobiologicznej surowego mleka odbieranego z gospodarstw:
- a) sprawdzenie, czy w skład partii mleka, z której została pobrana próbka urzędowa, wchodziło mleko pochodzące z gospodarstw posiadających okres naprawczy w związku z niespełnieniem kryteriów dla LD,
 - b) dokonanie przeglądu wyników badań właścicielskich surowego mleka w kierunku LD za wybrany okres przy zwróceniu szczególnej uwagi na występowanie niskich wartości jednakowych dla dużej liczby gospodarstw, brak występowania przekroczeń lub wyników badań jednostkowych o podwyższonych wartościach przez długi okres czasu, oraz
 - c) dokonanie przeglądu wyników badań właścicielskich mleka zbiorczego o ile są one wykonywane

w celu identyfikacji przyczyn i zakresu występowania nieprawidłowości.

6. W zależności od ustaleń kontroli PLW może w szczególności:

- 1) nakazać podmiotowi prowadzącemu przedsiębiorstwo:
 - a) weryfikację procedur zakładowych w zakresie odbioru mleka z gospodarstw,
 - b) weryfikację procedur zakładowych dotyczących mycia i dezynfekcji autocystern, instalacji do przepompowywania mleka, urządzeń i tanków,
 - c) weryfikację procedur zakładowych dotyczących przechowywania mleka i zachowania łańcucha chłodniczego,
 - d) kalibrację urządzeń do pomiaru temperatury surowego mleka,
 - e) zwiększenie częstotliwości kontroli własnych w zakresie np.:

- skuteczności mycia i dezynfekcji środków transportu, instalacji, urządzeń oraz tanków,
- warunków higieny i wymagań dotyczących łańcucha chłodniczego w POM przechowujących mleko przed dostarczeniem go do zakładu,
- badań mikrobiologicznych surowego mleka zbiorczego przed poddaniem go obróbce cieplnej, lub

2) podjąć decyzję o kontroli POM.

7. W zależności od stwierdzonych nieprawidłowości i ich zakresu PLW powinien rozważyć :
- a) nałożenie kary pieniężnej na podmiot prowadzący przedsiębiorstwo, stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 8 ustawy *o produktach pochodzenia zwierzęcego*, jeśli została spełniona przesłanka zagrożenia zdrowia publicznego, w szczególności jeśli surowe mleko nie spełniające wymagań zostało wykorzystane do produkcji produktów mlecznych nie podanych obróbce cieplnej gwarantującej zniszczenie drobnoustrojów, lub
 - b) ukarać grzywną w drodze mandatu karnego, stosownie do art. 100 ust. 1 pkt 8 ustawy *o bezpieczeństwie żywności i żywienia*,
 - c) ukarać grzywną w drodze mandatu karnego, stosownie do art. 111 § 1 pkt 1 *Kodeksu wykroczeń*.
8. PLW sprawdza skuteczność podjętych działań naprawczych poprzez powtórne pobranie próbek i badania urzędowe surowego mleka zbiorczego w kierunku LD.
9. Jeśli w wyniku kontroli, o której mowa w pkt 5, PLW wykluczy inne przyczyny przekroczenia limitu dla LD lub stwierdzi, że przyczyną nieprawidłowości może być brak wiarygodnych badań właścicielskich mleka odbieranego z gospodarstw, powinien on pobrać równoległe z przedsiębiorstwem próbki surowego mleka w wybranych gospodarstwach lub zwrócić się do PLW nadzorującego gospodarstwa dostarczające mleko do przedsiębiorstwa z prośbą o równoległe pobranie próbek surowego mleka, zbadanie w laboratorium urzędowym oraz przekazanie wyników badań.
10. Po uzgodnieniu terminu z przedsiębiorstwem odbierającym lub przetwarzającym mleko, PLW pobiera równoległe próbki w wybranych gospodarstwach z tych samych partii mleka co przedsiębiorstwo. Jednocześnie w trakcie pobytu w gospodarstwie PLW sprawdza prawidłowość pobierania próbek właścicielskich oraz czy w gospodarstwie zostały wdrożone zasady GMP i GHP poprzez bezpośrednią obserwację pracowników gospodarstwa oraz wyposażenia mającego bezpośredni kontakt z mlekiem.

Uwaga: PLW może pobrać próbki surowego mleka w gospodarstwie podczas realizacji kontroli okresowych lub doraźnych niezależnie od próbek pobieranych równolegle z przedsiębiorstwem odbierającym lub przetwarzającym mleko, zgodnie z pkt. 10 i 17.

11. Próbkę pobrane przez PLW badane są w laboratorium wyznaczonym, a uzyskane wyniki porównywane z wynikami badań właścicielskich. Kopie wyników badań urzędowych przekazywane są podmiotowi dostarczającemu oraz odbierającemu surowe mleko oraz, w stosownych przypadkach, właściwemu PLW. Wyniki badań urzędowych powinny być wliczone są w średnią geometryczną kroczącą dla LD.
12. Parametry dopuszczalnych różnic w wynikach badań surowego mleka zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) oraz arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie tych różnic¹⁷ zawarte są w załączniku nr 9 i 9a do instrukcji.
13. Jeśli wyniki badań urzędowych i właścicielskich wykazują brak zgodności, w szczególności jeśli wyniki badań urzędowych mogą wskazywać na przekroczenie limitów dla LD, PLW uwzględnia to w analizie ryzyka przedsiębiorstwa, przeprowadzanej zgodnie z instrukcją GLW w sprawie określania, na podstawie analizy ryzyka, częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.
14. Wyniki równoległych urzędowych i właścicielskich badań surowego mleka przekazywane są każdego roku do GIW zgodnie z rozdziałem X instrukcji i są podstawą do typowania laboratoriów do kontroli w zakresie prawidłowości wykonywania badań¹⁸.
15. Jeśli wyniki badania urzędowego surowego mleka zbiorczego w kierunku LKS wskazują, że gospodarstwa mają problem ze zdrowiem zwierząt, od których pozyskiwane jest mleko, PLW:
 - 1) sprawdza, czy w skład partii mleka, z której została pobrana próbka urzędowa wchodziło mleko pochodzące z gospodarstw posiadających okres naprawczy w zakresie LKS,
 - 2) dokonuje przeglądu ostatnich wyników badań gospodarstw, z których pochodziło mleko.
16. W zależności od ustaleń PLW może w szczególności:
 - 1) nakazać przeprowadzenie kontroli w gospodarstwach, z których pochodziło mleko przez służby surowcowe zakładu w zakresie zdrowia zwierząt,
 - 2) nakazać zwiększenie częstotliwości badań surowego mleka w kierunku LKS, z tych gospodarstw
 - 3) przeprowadzić kontrole urzędowe w tych gospodarstwach.

¹⁷ arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie różnic w wynikach badań surowego mleka zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) zostały opracowane przez laboratorium referencyjne Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach,

¹⁸ art. 25f ust 7a ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

17. Jeśli PLW stwierdzi, że przyczyną nieprawidłowości może być brak wiarygodnych badań właścicielskich mleka odbieranego z gospodarstw w kierunku LKS (występowanie niskich wartości jednakowych dla dużej liczby gospodarstw, brak występowania przekroczeń lub wyników badań jednostkowych o podwyższonych wartościach przez długi okres czasu) powinien on pobrać równoległe z przedsiębiorstwem próbki surowego mleka w gospodarstwach, z których pochodziło badane urzędowo mleko lub zwrócić się do PLW nadzorującego te gospodarstwa z prośbą o równoległe pobranie próbek surowego mleka, zbadanie w laboratorium wyznaczonym oraz przekazanie wyników badań.
18. Parametry dopuszczalnych różnic w wynikach badań surowego mleka zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) oraz arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie tych różnic¹⁹ zawarte są w załączniku nr 9 i 9b do niniejszej instrukcji.
19. Jeśli wyniki badań urzędowych i właścicielskich wykazują brak zgodności, w szczególności jeśli wyniki badań urzędowych mogą wskazywać na przekroczenie limitów dla LKS, PLW uwzględnia to w analizie ryzyka przedsiębiorstwa przeprowadzanej zgodnie z instrukcją GLW *w sprawie określania, na podstawie analizy ryzyka, częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej*.
20. Wyniki równoległych badań surowego mleka urzędowych i właścicielskich przekazywane są każdego roku do GIW zgodnie z rozdziałem X instrukcji i są podstawą do typowania laboratoriów do kontroli w zakresie prawidłowości wykonywania badań.

VIII. SPOSÓB POBIERANIA, PAKOWANIA, OZNAKOWANIA I TRANSPORTOWANIA PRÓBEK DO BADAŃ W KIERUNKU LD, LKS, ALP

1. Próbkę mleka i produktów mlecznych pobierane są zgodnie z normą PN-EN ISO 707:2009 „Mleko i przetwory mleczne. Wytyczne do pobierania próbek”.
2. Osoby pobierające próbki powinny przejść szkolenie w tym zakresie.
3. Sprzęt używany do pobierania próbek powinien być wykonany z materiałów niepowodujących zmian organoleptycznych i fizykochemicznych, jałowy, suchy a w przypadku surowego mleka posiadać dostatecznie długi uchwyt, aby możliwe było pobieranie próbek z dowolnej głębokości pojemnika.

¹⁹ arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie różnic w wynikach badań surowego mleka zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) zostały opracowane przez laboratorium referencyjne Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach,

4. Pojemniki na próbki powinny być wykonane z materiałów nie wpływających na skład i właściwości próbki, jałowe, suche, szczelnie zamykane, aby uniknąć wycieku lub zanieczyszczenia.
5. Pojemniki na próbki surowego mleka powinny być prawie całkowicie napełnione, aby zapobiec jego gwałtownemu mieszaniu i zmaśleniu podczas manipulacji i transportu.
6. Próbkę pobiera się w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenie partii, z której są pobierane.
7. Surowe mleko przed pobraniem powinno być dokładnie wymieszane za pomocą mieszadła ręcznego lub mechanicznego w celu uzyskania jego jednorodności oraz wyeliminowania zjawiska podstawiania tłuszczu. Próbkę należy pobrać niezwłocznie po wymieszaniu, gdy mleko jeszcze jest poruszone, w sposób zapewniający reprezentatywność dla całej partii mleka, np. w przypadku pobierania z konwi/baniek należy pobrać proporcjonalnej wielkości próbkę z każdego pojemnika, zmieszać i zrobić próbkę uśrednioną.
8. Pojemnik na próbkę powinien być otwierany jedynie na czas niezbędny do przeniesienia próbki, a następnie niezwłocznie zamykany.
9. W pierwszej kolejności pobiera się próbki do badań mikrobiologicznych.
10. Objętość próbek surowego mleka do badań mikrobiologicznych i cytologicznych powinna być nie mniejsza niż 100 ml.
11. W przypadku badań na ALP do badań należy pobrać:
 - 1 opakowanie mleka pasteryzowanego, przeznaczonego dla konsumenta końcowego w przypadku pasteryzowanego mleka spożywczego,
 - 1 próbkę o objętości 100 ml - w przypadku mleka pasteryzowanego, wykorzystywanego do produkcji produktów mlecznych.
12. Pojemniki na próbki powinny zostać zabezpieczone w sposób uniemożliwiający otwarcie opakowania bez naruszenia zabezpieczenia oraz trwale i czytelnie oznakowane numerem protokołu pobrania próbki oraz, jeśli to niezbędne, oznaczeniem identyfikującym partię mleka, z której zostały pobrane.
13. Po pobraniu próbek surowego mleka lub mleka poddanego obróbce cieplnej wypełniany jest odpowiedni protokół pobrania próbek, który towarzyszy im do laboratorium.
14. Pobrane i zabezpieczone próbki powinny być transportowane przez pracownika IW do laboratorium:

- w temperaturze od 1 do 5°C (temperatura próbek dostarczanych do laboratorium nie powinna przekraczać 8°C) oraz zbadane w ciągu 24 godzin od pobrania próbek, jednakże nie później niż w ciągu 48 godzin - w przypadku badań w kierunku LD,
- w temperaturze od 2 do 6°C i poddane analizie w ciągu 6 godzin od ich pobrania w przypadku badań w kierunku LKS (przy dłuższym przechowywaniu powinny być dodane chemiczne środki konserwujące²⁰),
- w temperaturze do 8°C w chwili przybycia do laboratorium w przypadku badań pasteryzowanego mleka krowiego w kierunku ALP.

Uwaga: *Pobieranie próbek surowego mleka do badań urzędowych w zakresie stosowania zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych, pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych, pestycydów i innych zanieczyszczeń określa instrukcja monitoringowa.*

Pobieranie próbek produktów mlecznych do badań urzędowych w zakresie kryteriów mikrobiologicznych określają wytyczne GLW dla urzędowych lekarzy weterynarii w sprawie zasad postępowania przy kontroli pobierania próbek i wykonywania badań mikrobiologicznych żywności pochodzenia zwierzęcego oraz żywności złożonej wytwarzanej przez przedsiębiorstwa spożywcze podlegające nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej.

IX. URZĘDOWE LABORATORIA ORAZ STOSOWANE METODY BADAWCZE

1. Próbki surowego mleka oraz produktów mlecznych pobrane przez PLW mogą być badane wyłącznie w laboratoriach wyznaczonych przez GLW do badań urzędowych w danym zakresie na podstawie art. 37 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 w związku z art. 25 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o *Inspekcji Weterynaryjnej*.
2. Przy sprawdzaniu zgodności z kryteriami określonymi w załączniku III sekcji IX rozdział I część III do rozporządzenia 853/2004 mają zastosowanie następujące normy jako metody referencyjne:
 - przy określaniu LD w temp. 30°C (na ml) - norma PN-EN ISO 4833-1 *Mikrobiologia łańcucha żywnościowego. Horyzontalna metoda oznaczania liczby drobnoustrojów. Część 1: Oznaczanie liczby metodą posiewu wgłębnego w temperaturze 30 stopni C,*
 - przy określaniu LKS (na ml) - norma PN-EN ISO 13366-1 *Mleko. Oznaczanie liczby komórek somatycznych. Część 1: Metoda mikroskopowa (Metoda odniesienia).*
3. Dopuszczalne jest stosowanie alternatywnych metod analitycznych:

²⁰ Zgodnie z pkt 7.1. normy PN-EN ISO 13366-1, środkiem konserwującym może być azidiol lub bronopol

- dla LD w temperaturze 30°C, w przypadku gdy metody są zwalidowane w stosunku do metody referencyjnej, o której mowa w pkt 1, zgodnie z protokołem określonym w normie EN ISO 16140-2 uzupełnionej normą EN ISO 16297 dla szczególnego przypadku liczenia kolonii w mleku surowym. W szczególności stosunek przeliczeniowy między metodą alternatywną a metodą referencyjną, o której mowa w pkt 1, określa się zgodnie z normą EN ISO 21187;
- dla LKS, jeżeli metody są zwalidowane w stosunku do metody referencyjnej, o której mowa w części A pkt 2, zgodnie z protokołem określonym w normie ISO 8196-3 i stosowanym zgodnie z normą EN ISO 13366-2 lub innymi podobnymi protokołami o zasięgu międzynarodowym.

Uwaga: Metody badania surowego mleka w kierunku zakazanych lub niedopuszczonych substancji farmakologicznie czynnych, pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych, pestycydów i innych zanieczyszczeń zostały określone w instrukcji monitoringowej.

4. Wykaz laboratoriów urzędowych wyznaczonych przez GLW do badania surowego mleka w kierunku liczby drobnoustrojów, liczby komórek somatycznych oraz pozostałości antybiotyków, zamieszczony jest na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii pod linkiem: <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/rejestry-i-wykazy-pracowni-i-laboratoriow>.
5. W celu określenia aktywności fosfatazy alkalicznej w pasteryzowanym mleku krowim jako metodę referencyjną stosuje się normę EN ISO 11816-1 *Mleko i przetwory mleczne. Oznaczanie aktywności fosfatazy alkalicznej. Część 1: Metoda fluorymetryczna dla mleka i napojów na bazie mleka. Wykaz wyznaczonych laboratoriów badających pasteryzowane mleko krowie w tym zakresie zamieszczony jest na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii pod linkiem: <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/rejestry-i-wykazy-pracowni-i-laboratoriow>.*

X. ZBIERANIE I PRZEKAZYWANIE WYNIKÓW BADAŃ URZĘDOWYCH

1. Każdego roku do końca marca PLW przekazują do WLW sprawozdania z wyników badań mleka surowego w kierunku LD, LKS. W przypadku, jeśli badania mleka surowego pochodzącego z gospodarstw były wykonywane przez innego PLW niż nadzorujący podmiot odbierający lub przetwarzający mleko surowe, wyniki badań są przekazywane oraz raportowane przez PLW właściwego terytorialnie ze względu na lokalizację podmiotu odbierającego lub przetwarzającego mleko surowe. WLW weryfikują w zakresie formalnym i

merytorycznym sprawozdania i do końca kwietnia każdego roku przekazują informacje zbiorcze, otrzymane od podległych PLW, do GLW, za rok poprzedni.

2. Wzór sprawozdania z badania surowego mleka w kierunku LD, LKS określa załącznik nr 10 do instrukcji.
3. Każdego roku do 15 stycznia PLW przekazują do WLW sprawozdania z wyników badań pasteryzowanego mleka krowiego w kierunku ALP. WLW weryfikują w zakresie formalnym i merytorycznym sprawozdania i do końca stycznia każdego roku przekazują informacje zbiorcze, otrzymane od podległych PLW, do GLW, za rok poprzedni.
4. Wzór sprawozdania z badania pasteryzowanego mleka krowiego w kierunku ALP określa załącznik nr 11 do instrukcji.

XI. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

1. Traci moc instrukcja nr GIWpr.0200.1.21.2020 z dnia 18 sierpnia 2020 roku *w sprawie postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej przy weryfikacji bezpieczeństwa surowego mleka.*
2. Niniejsza instrukcja wchodzi w życie z dniem 4 listopada 2024 r. z wyjątkiem pkt 4 w rozdziale VII, który stosuje się od dnia 1 stycznia 2025 r.

Główny Lekarz Weterynarii
Krzysztof Jażdżewski
/podpisano elektronicznie/

